

บทที่ ๑

น้ำใจไมตรีระหว่างครูและนักเรียน

การเป็นครูที่ดีคือการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีความรู้ดี มีความประพฤติดี และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ถ้าครูได้แสดงออกอย่างจริงใจ เด็กจะมีความ **ซาบซึ้ง**ใน **พระคุณ**ของครูอย่าง **ไม่เสื่อมคลาย** ไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนที่กำลังเรียนอยู่ หรือสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว นับเป็นความผูกพันทางใจของครูและ **ศิษย์**ที่หาคู่ได้ยากในสังคมอื่นๆ

วันหนึ่งฉันเดินอยู่ในโรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลกเพราะนำพี่สาวมารักษาที่โรงพยาบาลนี้ ขณะกำลังเดินไปรับประทานอาหารที่โรงอาหาร ได้ยินเสียงเรียกจากโต๊ะอาหารใกล้ๆ ทางเดิน “อาจารย์ครับ อาจารย์” ก็แปลกใจว่าใครที่ไหนมาเรียก เพราะพิษณุโลกไม่ใช่ถิ่นพำนักของฉัน ฉันอยู่ **สุโขทัย** ใครที่ไหนจะมาทักทาย ก็ **หยุดชะงัก**และทำท่าจะเดินต่อ ก็ได้ยินเสียงเรียกซ้ำ พร้อมกับมีเด็กหนุ่มคนหนึ่งลุกขึ้นจากโต๊ะอาหารและตรงเข้ามาหา ยกมือไหว้พร้อมกับพูดว่า “อาจารย์จำผมได้ไหมครับ ผมเป็นศิษย์ **บรรณิเวศ**ที่อาจารย์เคยสอน ขณะนี้ผมเป็น **เชลล์แมน**มาขายเครื่องมือแพทย์ให้โรงพยาบาลนี้ อาจารย์เคยบอกว่าถ้าลูกศิษย์พบครูที่ไหนให้ทักทาย ครูจะดีใจมากๆ ผมก็ทำตามที่อาจารย์สอนแล้วครับ”

ฉันจำเขาไม่ได้จริงๆ เพราะเวลาผ่านไปหลายปีแล้วที่ฉันเกษียณราชการ^๑จากโรงเรียนวัดบรรณิเวศ เมื่อได้ฟังเขาพูดก็รู้สึกดีใจและภูมิใจที่ลูกศิษย์ที่ครูจำไม่ได้ยังกลับมาทักทายไหว้กราบ พร้อมกับ **เท้าความ**หลังที่เคยพูดในวันอำลาจากบรรณิเวศว่า

ถ้าพบครูที่ไหนให้ทักทายเพราะครูอาจจะจำศิษย์ไม่ได้เพราะ**มากหน้าหลายตา** ถ้าศิษย์ทักทายครู ครูจะดีใจมากๆ ที่ยังจำครูได้

ฉันดีใจจริงๆ ที่ถูกศิษย์เห็นครูแล้วเข้ามากราบไหว้ทักทาย มันแสดงถึงความเป็นมิตรจิตระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้ครูรู้สึกภูมิใจและดีใจที่นักเรียนยังจำครูได้แม้เวลาจะผ่านมามากหลายปีแล้ว

น้ำใจไมตรีของศิษย์ไม่ได้มีเพียงครั้งเดียว ยังมีให้เห็นอีกหลายครั้งหลายหน แม้เมื่อฉันเกษียณแล้วจากโรงเรียนวัดบวรนิเวศ วันหนึ่งฉันไปที่วัดบวรฯ เพื่อทำบุญได้เดินผ่านถนนในวัด เมื่อมองจากโรงเรียน จะเห็นได้ถนนตามถนนสายเล็กๆ นั้น พอฉันเดินที่ถนนนั้นก็ได้ยินเสียงคนจำนวนมากร้องตะโกน “อาจารย์...อาจารย์” เมื่อฉันหันไปมองตามเสียง ก็เห็นเด็กนักเรียนกลุ่มใหญ่**กระโดดโลดเต้น**พร้อมกับตะโกนให้ได้ยินว่า “อาจารย์...อาจารย์” พร้อมกับ**โบกไม้โบกมือ**แสดงความรักที่ได้พบเห็นครู มันเป็นภาพประทับใจอย่างบอกไม่ถูก มันแสดงถึงความเป็นน้ำใจไมตรีที่ศิษย์ต่อครู แม้จะอยู่กันไกลก็ตะโกนเรียกให้ได้ยิน กระโดดโลดเต้นโบกไม้โบกมือแสดงความรักที่ได้เห็นครู มันเป็นการแสดงความผูกพันระหว่างศิษย์กับครูที่ฉันดีใจ และภูมิใจและไม่เคยลืมเลือนในภาพที่เห็นเลย

วันหนึ่งขณะที่ฉันยืนสอนอยู่หน้าชั้น กำลังอธิบายบทเรียนอย่างยืดยาวตาม**วิสัยครู** พอหยุดพูดก็ได้ยินเด็กนักเรียนที่นั่งแถวหน้าสุดเรียกเบาๆว่า “อาจารย์ครับ” ฉันจึงมองหน้าเพื่อจะถามว่าเรียกทำไม เขากล่าวต่อไปด้วยเสียงเบาๆ ว่า “**กระดุม**เสียหลุดครับ” ฉันก็ลงมองดูเสื้อก็เห็นว่ากระดุมมันหลุดจากรัง**ดุม** ๑ เม็ด มันไม่ถึงกับไปแต่มันหลุดจากที่ ทำให้ไม่เรียบร้อย จึง**กลักรังดุม**เสียให้เรียบร้อยพร้อมกับกล่าวขอโทษเบาๆ เพียงเท่านั้นก็ทำให้ครูรู้ซึ่งในน้ำใจไมตรีของลูกศิษย์ได้

มีนักเรียนอยู่ห้องหนึ่ง เมื่อถึงเวลาฉันไปสอนวิชาภาษาไทยและให้ทำงาน พวกเขาจะมีหน้าตาสดชื่น ยิ้มแย้มแจ่มใส จนบางครั้งมองเห็นเกือบจะไม่มีระเบียบวินัย ทำให้ต้องกล่าว**ตักเตือน**ว่า ทำไมไม่นั่งทำงานให้เรียบร้อย **คุณเร่รังกึกกัก**เกิน

กว่าเหตุ มันเกิดอะไรขึ้น เมื่อถูกตำหนิบ่อยขึ้น ผู้เป็นหัวหน้าจึงเป็นตัวแทนบอกให้ฟังว่า ในเวลาชั่วโมงภาษาไทยที่อาจารย์สอน พวกเราเหมือนรู้สึกได้ปลดปล่อยอะไรที่มันถูกกดคัน*เคร่งเครียด*ในวิชาอื่นๆ พอถึงวิชาภาษาไทยมันจะหายเครียด อยากจะพูดอยากจะทำอะไรรู้สึกมีอิสระเสรี ไม่กดดันเหมือนวิชาอื่นๆ ที่ต้องเคร่งเครียดตลอดชั่วโมง ขอให้เห็นใจและขอเวลาให้เขาได้มี*ชีวิตชีวา*บ้าง ได้ฟังแล้วก็เข้าใจ จึงบอกเขาว่าขอให้อยู่ในขอบเขตพอดีๆ พอให้หายเครียด อย่าทำอะไร*เลยเถิด*ถึงขั้นขาดระเบียบวินัยในชั้นเรียน เขาก็เข้าใจและเราก็เข้าใจถึงความเครียดที่เขาามีเมื่อต้องเรียนวิชาที่หนักสมองมาหลายชั่วโมง ได้มี*ชีวิตชีวา*ในชั่วโมงภาษาไทยบ้างก็*อนุโลม* อาจจะเรียกว่าเป็นความมีน้ำใจไมตรีต่อกันก็คงจะไม่ผิด

เหตุการณ์ที่ฉันประทับใจในน้ำใจไมตรีของนักเรียนห้องนี้มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ไม่เคยลืมเลย นั่นก็คือชั่วโมงนั้นเป็นชั่วโมงที่ฉันได้แลกเปลี่ยนกับครูที่สอนวิชาภาษาฝรั่งเศสกันเรียบร้อยแล้ว ฉันจึงสั่งอาหารกลางวันมารับประทาน จะได้ขึ้นไปทำงานที่*คั่งค้าง*ไว้ ขณะที่กำลังดักข้าวใส่ปากได้คำแรก ก็ได้ยินเสียง “อาจารย์... อาจารย์มานั่งกินข้าวอยู่นี่เอง ชั่วโมงนี้เป็นชั่วโมงของอาจารย์สอนนะ มานั่งกินข้าวอยู่ได้ไง เดี่ยวฝ่ายวิชาการเขา*ออกอากาศ*เรียกตัวให้เข้าสอนหรือ” ฉันได้ฟังก็บอกลูกศิษย์ว่าได้แลกชั่วโมงกับอาจารย์สอนฝรั่งเศสแล้ว ชั่วโมงนี้ฉันว่างจึงรีบกินข้าวจะขึ้นไปทำงานต่อ เจ้าลูกศิษย์ตัวดีกลับบอกว่า “นั่นมันอาทิตย์ที่แล้วที่อาจารย์แลกชั่วโมง อาทิตย์นี้ชั่วโมงเป็นของอาจารย์ อย่ามัวนั่งกินข้าวอยู่เลย รีบเร็วๆ เข้า” ว่าแล้วเขาก็ฉวยกระเป๋าถือของฉันวิ่งนำหน้าไปก่อน ฉันจำต้อง*สะจากการ*กินข้าวตามลูกศิษย์ตัวดีผู้หวังดีไปเข้าห้องสอน แม้จะเสียเวลาไปเล็กน้อยก็ไม่มีเสียงออกอากาศตามครูเข้าห้องสอนเมื่อครูเข้าห้องซ้ำ

การกระทำของลูกศิษย์คนในห้องนี้เป็นความประทับใจของครูที่ไม่รู้ลืม แม้เวลาจะผ่านไปกี่ปีๆ ก็ยังไม่ลืมเลย มันเป็นน้ำใจไมตรีที่ศิษย์มีต่อครูอย่างคาดไม่ถึง แต่ครูเอง กลับเป็นฝ่ายทำให้ลูกศิษย์เสียใจ เมื่อพบหน้าเขาอีกหลังจากนั้นเป็นเวลา

หลายปี ครูจำหน้าเขาได้แต่จำชื่อเขาไม่ได้ เขาจึงตัดพ้อว่า อาจารย์ลืมชื่อผมแล้วหรือ
ซึ่งได้ทำให้ครูต้องเสียใจมาจนบัดนี้

ศัพท์และวลี

ประพจน์	น. ก.	行为, 品行, 举动, 举止, 表现; 做, 为, 行, 执行
ซาบซึ้ง	ก.	深切, 深刻, 感动, 感人
พระคุณ	น.	恩惠, 恩泽, 宏恩, 鸿泽
เสื่อม	ก.	衰退, 退化, 消沉, 失灵
คลาย	ก.	减轻, 减少, 消除, 消释
ศิษย์	น.	学生, 弟子, 门生。也叫ลูกศิษย์
โรงพยาบาลพุทธชินราช	น.	[地] 普辛叻医院
จังหวัดพิษณุโลก	น.	[地] 彭世洛府
สุโขทัย	น.	[地] 素可泰府
หยุดชะงัก	ก.	停滞, 停顿
บวรนิเวศ	น.	[地] 班尼威
เซลส์แมน salesman	น.	推销员
เท่า	ก.	=เท่า, 提及, 谈到
มากมายหลายตา	ว.	许多人, 好些人
กระโดดโลดเต้น	ก.	蹦蹦跳跳, 雀跃
โบกไม้โบกมือ	ก.	挥手, 招手, 摆手
วิสัย	น.	样子, 性质, 本质, 本性
กระดุม	น.	纽扣, 扣子

รังคุม	น.	扣眼
กลัด	ก.	别, 扣
ตำหนิ	ก.	非议, 指责, 责备, 批评
รื่นเริง	ก.	快乐, 快活, 欢乐, 欢快
คึกคัก	ว.	活跃, 有生气, 热闹, 欢腾
กดดัน	ก.	施压, 逼迫
เคร่งเครียด	ว.	紧张
ชีวิตชีวา	น.	生命, 性命
เลยเถิด	ว.	过分, 过火, 越轨
อนุโลม	ก.	通融, 变通, 顺从, 迁就, 附和
คั่งค้าง	ก.	积存, 遗留
ออกอากาศ	ก.	广播, 播音
ละ	ก.	弃, 舍, 抛
ดัดพ้อ	ก.	责怪, 抱怨, 埋怨

❖ ข้อสังเกตในเนื้อความ

- ① เกษียณราชการ 在泰国, 所有公立学校(从小学到大学)的教师都是公务员, 且配发统一的制服。故教师退休也可说是เกษียณราชการ。

❖ การใช้คำ

1. น้ำใจไมตรี ไมตรีจิต น. สองคำนี้มีความหมายคล้ายคลึงกัน หมายถึง ความหวังดี ความปรารถนาดี จิตซึ่งเป็นไมตรีต่อกัน ตัวอย่างเช่น

- (1) อาจารย์ย่อมมีน้ำใจไมตรี (ไมตรีจิต) กับนักศึกษาเราทุกคน
 - (2) ปัจจุบันนี้ เขาเป็นคนที่มึฐานะสูงแล้ว ผมยังเป็นคนธรรมดาๆ แต่เขาไม่เคยลืมเลือนน้ำใจไมตรี (ไมตรีจิต) ระหว่างเราทั้งสองซึ่งมีขึ้นในสมัยยังเป็นเด็กเลย
 - (3) น้ำใจไมตรี (ไมตรีจิต) ของเพื่อนเหนือสิ่งอื่นใดทั้งนั้น ไม่ว่าไปที่ไหน ผมจะไม่ลืมเลย
2. วิสัย น. หมายถึง เยี่ยง ลักษณะที่เป็นอยู่ ตัวอย่างเช่น
- (1) เขาติดคุกมาหลายครั้งแล้ว แต่วิสัยใจไม่เคยแก้เลย
 - (2) หมาป่าก็คือหมาป่า ไม่สามารถจะเปลี่ยนวิสัยเป็นหมาได้เลย
 - (3) ด้วยวิสัยเหยี่ยวข่าวรัฐสภาเมื่อเก่า เขาจึงรับมอบหมายภารกิจการสัมภาษณ์ครั้งสำคัญนี้
3. คั่งค้าง ก. หมายถึง ติดค้างทับถมอยู่ ยังทำไม่เสร็จอีกมาก ตัวอย่างเช่น
- (1) นายสมชายมีงานคั่งค้างอยู่ เลยมาร่วมประชุมกับเราไม่ได้
 - (2) จำนวนบุคลากรที่ทำงานประจำอยู่จะเริ่มมีงานล้นมือ ทำให้เกิดมีงานคั่งค้างอยู่ค่อนข้างมาก
 - (3) ปัญหาที่คั่งค้างไว้ของรัฐบาลชุดที่แล้วนั้นมีมาก เราต้องรีบแก้ไขให้ตกไป
4. ละ ก. หมายถึง อาการที่แยกตัวให้พ้นจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องอยู่ ตัวอย่างเช่น
- (1) ทันทีที่ครูละสายตา เด็กๆ ก็หันมาคุยกัน
 - (2) พอได้ยินเสียงร้องตะโกน เราต่างก็ละจากการทำการบ้านและมองไปข้างนอกเพื่อจะรู้ว่าอะไรได้เกิดขึ้น
 - (3) โอ้หมานี้ไฉฉงเลย พอได้ยินเสียงฝีเท้าของเจ้านายจากชั้นล่าง ก็รีบละจากการนอนไปตาม

แบบฝึกหัด

1. ให้แปลวลีต่อไปนี้เป็นภาษาจีน

น้ำใจไมตรี

ตามวิสัย

ความประพฤติดี

กล่าวคำหยา

ความซบเซา

อยู่ในขอบเขตพอดีๆ

อย่างไม่เสื่อมคลาย

ทำอะไรเลยเถิด

ถิ่นพำนัก

งานที่ยุ่งยาก

2. ให้แต่งประโยคด้วยคำต่อไปนี้

น้ำใจไมตรี (ไมตรีจิต) วิสัย กังคัง ละ

3. ให้แปลข้อความต่อไปนี้เป็นภาษาไทย

(1) 无论是正在学校读书的或是已经毕业的学生都会永远感恩老师。

(2) 教师的职责是培养学生有知识，品行端正，并且能够立足社会，幸福地生活。

(3) 学生见到老师后行礼寒暄，这体现了师生情谊。我对此真的很高兴。

(4) 母亲叮嘱孩子说在学校凡事有个度，别过分以至于违反纪律。

(5) 苏吉 (สุจิตร์) 老师非常理解学生所承受的压力和紧张情绪，所以深受学生的欢迎。